

Monumentnummer*: 520860

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status   rijksmonument
Inschrijving register*   10 mei 2002
Kadaster deel/nr   82674/193

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
's-Graveland		Wijdmeren		Noord-Holland			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Zuidereinde	28 c	c		1243 KG	's-Graveland		
Zuidereinde	28 b	b		1243 KG	's-Graveland		
Zuidereinde	28 a	a		1243 KG	's-Graveland		
Zuidereinde	28 d	d		1243 KG	's-Graveland		
Zuidereinde	28 e	e		1243 KG	's-Graveland		
Zuidereinde	28 f	f		1243 KG	's-Graveland		
Zuidereinde	28 g	g		1243 KG	's-Graveland		
Zuidereinde	28			1243 KG	's-Graveland		
Kadastrale gemeente*		Sectie*	Kadastraal object*		Appartement aanduiding		Grondperceel
's-Graveland		B					3032
's-Graveland		B					2987
's-Graveland		B					3029
's-Graveland		B					915
's-Graveland		B					3028
's-Graveland		B					3033
's-Graveland		B					3030
's-Graveland		B					3031

Omschrijving**

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister
** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument
Datum van downloaden 26 april 2024

Inleiding

WASSERIJ "Gooi en Eemland" bestaat uit vier aaneengesloten bouwvolumes, waarvan de meest zuidelijke werd gebouwd in 1870 in Ambachtelijk-traditionele bouwtrant. Het naastgelegen hoofdvolume in dezelfde bouwtrant met baksteenornamentiek dateert uit 1920 en de twee noordelijke volumes uit 1905. De wasserij is illustratief voor de ontwikkeling van deze bedrijfstak in 's-Graveland, vanwege de beschikbaarheid van zuiver water, de klantenbinding met de bewoners van de buitenplaatsen en de goede verbinding over water met Amsterdam. Het gebouw is beeldbepalend gesitueerd langs de 's-Gravelandse Vaart, aan de westzijde van het Zuidereinde, in het beschermde dorpsgezicht 's-Graveland.

Omschrijving

Het samengestelde bouwvolume van de wasserij bestaat uit vier panden. Aan de zuidzijde een pand ter hoogte van één bouwlaag, opgetrokken in baksteen onder mansardekap met de noklijn evenwijdig aan de weg en gedekt met gesmoorde Hollandse pannen (1870). Ten noorden daarvan, aansluitend, een pand opgetrokken op een rechthoekige plattegrond in rode baksteen ter breedte van twaalf vensterassen in twee bouwlagen onder zadeldak met de noklijn evenwijdig aan de weg en gedekt met gesmoorde Hollandse pannen (1920). Vervolgens een pand met gepleisterde gevels opgetrokken op rechthoekige plattegrond ter hoogte van een bouwlaag onder zadeldak met windveer en topmakelaar en met de noklijn haaks op de weg, gedekt met gesmoorde Hollandse pannen (1905). Tenslotte een pand met gepleisterde gevels opgetrokken op rechthoekige plattegrond ter hoogte van een bouwlaag onder mansardekap met windveer en topmakelaar en met de noklijn haaks op de weg en gesmoorde Hollandse pannen (1905).

Het eerste pand bevat in de voorgevel (O) links grote deuren en rechts een T-venster met luiken. Het tweede pand bevat in de voorgevel in de buitenste vier vensterassen op de begane grond kruisvensters met stolpramen onder dubbel bovenlicht en op de verdieping vensters met draairamen. In de middelste vier assen afwisselend een paneel deur met zaagtandmotief onder dubbel bovenlicht en een venster. De gevel is op de verdiepingscheiding en op de verdieping ter plaatse waar zich geen vensters bevinden, voorzien van baksteenornamentiek. De onderdorpels zijn schuin uitgemetseld, ter hoogte waarvan een rollaag in de gevel is opgenomen. In een zwart en beige tegeltableau over de hele breedte van de gevel is de volgende tekst opgenomen: "Anno 1870/stoomwasscherij/en/glansstrijkinrichting/Gooi en Eemland/J. Smeerdijk en Zoon/tel: 4085". Geheel links bevindt zich een ingang in een horizontaal afgedekt tussenlid. Het derde pand bevat in de voorgevel een grote dubbele deur met roedenramen en rechts daarvan een zes-ruitsvenster met luiken. In de top een ijzeren rozetvenster. Rollaag, ontlastingsboog, boogtrommel en omlijsting van het rozetvenster zijn uitgevoerd in rode baksteen. Het vierde pand bevat op de begane grond links een deur onder bovenlicht en twee T-vensters met luiken. Op de verdieping een venster. De ontlastingsbogen zijn van rode baksteen, terwijl de boogtrommels zijn gevuld met geel/bruin/grijze stenen. De rechter zijgevel (N) van het vierde pand bevat twee schuifvensters.

De achtergevels (W) zijn wit van kleur. Het eerste pand bevat een aanbouw onder lessenaarsdak. Het tweede pand bevat kruisvensters op de begane grond en een centrale deurpartij. Op de verdieping brede driedelige vensters met roede, behalve boven de deur. Op de verdiepingscheiding geschilderd de tekst: "Gooi en Eemland". Geheel rechts bevindt zich een hoge blokvormige watertoren. Het derde pand, iets terugliggend, bevat T-vensters, het vierde pand een aanbouw en venster op de verdieping.

Waardering

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De wasserij "Gooi- en Eemland" is van algemeen belang wegens architectuur- en cultuurhistorische waarde als zeldzaam en gaaf bewaard gebleven voorbeeld van een wasserij, bestaande uit een complex van vier panden uit de periode 1870-1920, verbonden met de sociaal-economische ontwikkeling van 's-Graveland. Het pand heeft tevens situationele waarde vanwege de beeldbepalende ligging langs de 's-Gravelandse Vaart en het Zuidereinde in het beschermde dorpsgezicht 's-Graveland.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Nijverheid

Functie

Wasserij